

Vezměte, prosíme, na vědomí, že text článku odpovídá platné právní úpravě ke dni publikace.

Rozdělování zisku (a jiných vlastních zdrojů) v kapitálových společnostech

Rozdělování zisku a jiných vlastních zdrojů vede ke zmenšení hodnoty majetku obchodní korporace a má potenciál ohrozit její věřitele a jiné zainteresované strany (mj. zaměstnance, management, zákazníky a dodavatele), proto je striktně regulováno. V tomto článku se zaměříme na rozdělování zisku (a jiných vlastních zdrojů) v s.r.o. a a.s. jako nejrozšířenějších formách obchodních společností, konkrétně na působnost valné hromady a statutárního orgánu, možnost revokace rozhodnutí valné hromady o rozdělení zisku, smysl zálohy na dividendu a testy prováděné statutárním orgánem, který nese odpovědnost za zákonnost celého procesu (včetně odpovědnosti za škodu).

Působnost valné hromady

O rozdělení zisku **rozhoduje valná hromada** (ne však sama - viz dále) a může s ním naložit různými způsoby. Zisk lze (i) ponechat ve společnosti jako nerozdělený zisk minulých let nebo k úhradě ztráty minulých let, event. ke zvýšení základního kapitálu, či (ii) rozdělit mezi společníky nebo akcionáře, event. jiné osoby.

S podílem v s.r.o. nebo a.s. je zpravidla spojen **podíl na zisku** úměrný výši vkladu. Právní úprava s.r.o. (§ 161 [zákonu o obchodních korporacích](#) /„ZOK“/) i a.s. (§ 276 an. ZOK) však umožňuje pro jednotlivé druhy podílů či akcií ve společenské smlouvě (s.r.o.) nebo ve stanovách (a.s.) **vyločit** podíl na zisku nebo jej stanovit **nerovnoměrně**, tj. bez přímé úměry k výši podílu či vkladu.

Musí ale valná hromada rozhodnout o výplatě zisku, pokud jej společnost vytváří? Odpověď na tuto otázku se v judikatuře soudů vyvíjela a dnes nelze než konstatovat, že ANO, musí. Původně soudy polemizovaly, že o zneužití většiny se jedná jen v případě, že většinový společník po několik let bez vážného důvodu brání rozdělování zisku ze ziskové společnosti (srov. např. usnesení Vrchního soudu v Praze ze dne 22. 10. 2019, sp. zn. 14 Cmo 213/2019). Aktuální tvrdou linii nastavil v roce 2019 Nejvyšší soud, když judikoval: *„Právo podílet se na zisku společnosti je jedním ze základních práv akcionáře; vytvoří-li akciová společnost zisk, může valná hromada rozhodnout o tom, že zisk nebude rozdělen mezi akcionáře, pouze z důležitých důvodů a při respektování zákazu zneužití většiny hlasů. Důležitým důvodem pro nerozdělení zisku mohou být mimo jiné i ujednání obsažená ve stanovách upravující nakládání se ziskem společnosti.“* (usnesení Nejvyššího soudu České republiky z 27. 3. 2019, sp. zn. 27 Cdo 3885/2017). Lze dodat, že tyto důležité důvody by měly být uvedeny v zápise z valné hromady a podloženy argumenty a že v případě a.s. je třeba příslušné odůvodnění uvést již v pozvánce na valnou hromadu.

V dalším textu si zodpovíme základní otázky, a to komu, do kdy a kolik je možné rozdělit.

Komu lze zisk vyplatit? Podíl na zisku vyplácený společníkům či akcionářům se nazývá **dividenda** a část určená členům orgánů pak **tantiéma**. Platí, že *„Zisk a jiné vlastní zdroje lze rozdělit pouze mezi společníky či akcionáře, ledaže společenská smlouva či stanovy určí jinak“* (§ 34/1 ZOK). **Výplata tantiém tedy musí být výslovně připuštěna** ve společenské smlouvě či stanovách. K tomu ještě doplňujeme, že **v případě tantiém nestačí, že valná hromada určí souhrnnou částku k rozdělení** mezi členy představenstva či dozorčí rady a zbytek ponechá na představenstvu či

dozorčí radě, nýbrž musí určit buď částky pro jednotlivé osoby, nebo podrobná pravidla pro jejich určení (viz usnesení Nejvyššího soudu ze dne 20. 9. 2011, sp. zn. 29 Cdo 1159/2010).

Kolik lze rozdělit? Předně výše zisku a jiných vlastních zdrojů k rozdělení (viz dále) se určí na základě **řádné či mimořádné účetní závěrky**, kterou předtím schválila valná hromada (§ 34/1 ZOK). Konkrétní částka se pak určí podle § 34/2 ZOK: „*Částka k rozdělení nesmí v kapitálové společnosti nebo družstvu překročit součet výsledku hospodaření posledního skončeného účetního období, výsledku hospodaření minulých let a ostatních fondů, které může kapitálová společnost nebo družstvo použít podle svého uvážení, snížený o příděly do rezervních a jiných fondů v souladu se zákonem a společenskou smlouvou. Rozhodnutí nejvyššího orgánu učiněné v rozporu s větou první nemá právní účinky. K rozdělení nelze použít fondy, jejichž vznik, změnu nebo zánik upravuje právní předpis nebo společenská smlouva způsobem, který jejich rozdělení nepřipouští.*“ Rozdělit lze tedy nejen **zisk z posledního účetního období**, ale též **nerozdělený zisk minulých let** (po odečtení ztráty minulých let) a **ostatní kapitálové fondy včetně emisního ážia**, ledaže se vytváří účelově ze zákona (např. fond podle § 316 ZOK – tj. zvláštní rezervní fond na vlastní akcie při finanční asistenci). Základní kapitál však takto rozdělit nelze (k tomu viz dále pravidlo o výši vlastního kapitálu po rozdělení zisku) a příplatky společníků v s.r.o se vrací se souhlasem valné hromady přímo jednotlivým společníkům, kteří je poskytli (§ 166 ZOK).

Podíl na zisku a jiných vlastních zdrojích lze na základě řádné nebo mimořádné účetní závěrky **rozdělit do** „*konce účetního období následujícího po účetním období, za něž byla účetní závěrka sestavena.*“ (§ 34/1 ZOK). Toto zákonné pravidlo účinné od r. 2014 je přitom zásadním posunem od starší judikatury (nyní tedy překonané), která dovozovala, že zisk lze rozdělit jen ve lhůtě pro schválení účetní závěrky, tj. do 6 měsíců od rozvahového dne (srov. rozsudek Nejvyššího soudu ze dne 30. 9. 20209, sp. zn. 29 Cdo 4384/2007). Účetní období se přitom nemusí krýt s kalendářním rokem (§ 3 zákona č. [563/1991](#) Sb., o účetnictví), ale pro zjednodušení budeme v dalším textu předpokládat, že se shodují. Zisk a jiné vlastní zdroje lze tedy rozdělovat po schválení účetní závěrky až do 31. 12.

Opakované rozdělení zisku a záloha na dividendu

Co když valná hromada zisk vůbec, nebo z části nerozdělí, může o jeho rozdělení **rozhodnout znovu**? ANO, může. Obecné pravidlo pro **revokace** (tj. změny, zrušení či nahrazení) usnesení valné hromady zní: „*Nic nebrání valné hromadě, která přijala v rámci své působnosti rozhodnutí, aby takové rozhodnutí následně zrušila – pokud v důsledku takového rozhodnutí dosud nenastaly nevratné účinky. (...) popřípadě pokud by zrušením takového usnesení došlo k podstatnému zásahu do práv třetích osob, nelze již takové usnesení zrušit.*“ (usnesení Nejvyššího soudu ze dne 27. 4. 2005, sp. zn. 29 Odo 540/2004). Dodáváme, že nevratnými účinky by byl v každém případě realizovaný zápis do obchodního rejstříku podle usnesení valné hromady, k čemuž u výplaty zisku nedochází. Pokud tedy uvažujeme jednoduchou situaci, že valná hromada či jediný společník (akcionář) ponechá svým rozhodnutím k 30. 6. zisk ve společnosti, ale v druhé půlce roku vznikne potřeba jej vyplatit, nic nebrání **opakovaně**, a to až do 31. 12., činit **nová rozhodnutí o rozdělení zisku** (či jiných vlastních zdrojů), což ostatně výslovně připouští i důvodová zpráva k velké novele ZOK účinné od 1. 1. 2021 (zákon č. [33/2020](#) Sb.).

K čemu je tedy potom **záloha na podíl na zisku**, kterou nově upravuje § 35 ZOK? Tato záloha umožňuje vyplácet částky společníkům (akcionářům) především v situaci, kdy je potřeba čerpat **z výsledku hospodaření běžného účetního období**, tj. ještě před jeho skončením, a může být navýšena i o nerozdělený zisk minulých období. Zálohovat jiné vlastní zdroje však nelze. Podmínkou pro výplatu záloh je sestavení **mezitímní účetní závěrky**, kterou však nemusí schvalovat valná hromada (viz komentář k ZOK - Štenglová, I., Havel, B., Cileček, F., Kuhn, P., Šuk, P. Zákon o obchodních korporacích. Komentář. 3. vydání. Praha: C. H. Beck, 2020, s. 99 – 103). Zákon

neurčuje orgán, do jehož působnosti spadá rozhodnutí o výplatě této zálohy, proto se jedná o tzv. zbytkovou **působnost statutárního orgánu** (tj. jednatel, představenstvo či správní rada), ledaže společenská smlouva nebo stanovy určí jiný orgán. Samozřejmě potom je, že valná hromada musí následně podle řádné účetní závěrky schválit vyplacení dividendy alespoň ve výši záloh, jinak se zálohy vrací (§ 35/2 ZOK).

Působnost a odpovědnost statutárního orgánu

Rozdělení podílu na zisku tedy **schvaluje valná hromada**, nicméně **odpovědnost** za jeho samotnou výplatu a zákonnost rozdělení **má statutární orgán**. Podle § 34/3 ZOK totiž platí, že „O vyplacení podílu na zisku a na jiných vlastních zdrojích rozhoduje statutární orgán. Je-li rozdělení v rozporu se zákonem, podíly na zisku nebo jiných vlastních zdrojích se nevyplatí. Má se za to, že ti členové statutárního orgánu, kteří s vyplacením v rozporu se zákonem souhlasili, nejednali s péčí řádného hospodáře.“ Ostatně rozhodnutí valné hromady či jediného společníka, které je v rozporu se zákonnými pravidly pro určení částky k rozdělení, „nemá právní účinky“ (§ 34/2 ZOK). Statutární orgán zde tedy nese **riziko odpovědnosti za škodu**. Rozhodnutí statutárního orgánu o rozdělení zisku by mělo být zaznamenáno v zápisu ze zasedání nebo v písemném rozhodnutí.

Kromě kontroly, že valná hromada či jediný společník (akcionář) nerozdělují jiné zdroje, než ty disponibilní (§ 34/2 ZOK), a že při schvalování usnesení nebyl porušen zákon či společenská smlouva (stanovy), musí statutární orgán navíc provádět tzv. **test insolvence** podle § 40/3 ZOK: „Obchodní korporace nesmí vyplatit podíl na zisku nebo jiných vlastních zdrojích, pokud by si tím přivodila úpadek podle jiného právního předpisu. To platí i pro výplatu zálohy na podíl na zisku.“ Toto pravidlo má zejména podchytit situace, kdy se od konce předchozího účetního období (31. 12.) podstatně zhorší hospodářská situace společnosti, což logicky nemůže řádná účetní závěrka zachytit, a dále problémy s likviditou (*cash flow*). O obojím má statutární orgán průběžné informace z manažerského účetnictví.

Úpadek (§ 3 zákona č. [182/2006](#) Sb., o úpadku a způsobech jeho řešení /insolvenční zákon/) může mít formu platební neschopnosti nebo předlužení. K **platební neschopnosti** lze zjednodušeně říci, že společnost nesmí vyplatit podíl na zisku, pokud by jí následně chyběly finance pro úhradu dluhů vůči jiným (nejméně dvěma) věřitelům, a to 30 dní po splatnosti. Na druhou stranu společnost nutně nemusí mít na vyplacení podílu na zisku hotovost a může si na to i půjčit. Zde se však mj. uplatní druhý limit, a to **předlužení**. O předlužení jde tehdy, „*má-li dlužník více věřitelů a souhrn jeho závazků převyšuje hodnotu jeho majetku*“ (§ 3/4 insolvenčního zákona). Na předlužení ukazuje zejména **záporný vlastní kapitál** (určuje se jako rozdíl mezi aktivy a závazky), a pokud si na výplatu zisku společnost půjčuje, pak musí do svých závazků (v účetním slova smyslu) zahrnout i tento nový dluh.

Na to navazuje další obdobný limit podle § 40/1 ZOK - v případě s.r.o. ani a.s. **nesmí klesnout výše vlastního kapitálu** na základě rozdělení zisku a jiných vlastních zdrojů **pod výši upsaného základního kapitálu**, nadto zvýšeného o fondy, které nelze rozdělit (viz výše).

Závěrem

Schválení valnou hromadou je tedy podmínkou nutnou, nikoliv jedinou pro vyplacení podílu na zisku, a členům statutárnímu orgánu nelze než **doporučit**, aby při rozhodování o jeho výplatě postupovali nanejvýš **obezřetně**. Dodáváme, že se jedná o základní pravidla pro rozdělování zisku a že rozebírání všech doplňkových pravidel a nuancí by přesáhlo zamýšlený rozsah a cíl tohoto článku.

Mgr. Jan Široký,
advokát

[Advokátní kancelář Chrenek, Kotrba spol. s r.o.](#)

Těšnov 1/1059
110 00 Praha 1

Tel: +420 221 875 402-9
e-mail: kancelar@chrenek-kotrba.cz

© EPRAVO.CZ - Sbírka zákonů, judikatura, právo | www.epravo.cz

Další články:

- [Prekluze důvodu neplatnosti VH](#)
- [Jak zahájit provoz mezinárodní letecké linky do České republiky \(EU\): právní požadavky pro aerolinky ze třetích zemí](#)
- [TOP 5 judikátů z korporátního práva za rok 2025](#)
- [Odštěpný závod zahraniční společnosti optikou NIS2: Jak správně určit velikost podniku?](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 31. - létající pořizovatel ve světle nového stavebního zákona](#)
- [SCHEJBAL& PARTNERS stáli u získání jedné z prvních licencí dle MiCA v ČR](#)
- [Proč dnes více než polovina M&A transakcí ve střední Evropě nekončí podpisem](#)
- [Přehnaná, nebo důvodná prevence? Zajištění a utvrzení závazků v praxi](#)
- [Návrh nového zákona o digitální ekonomice](#)
- [Byznys a paragrafy, díl 30.: Jednání za s.r.o. - zápis jednatelského oprávnění do obchodního rejstříku](#)
- [Prověřování zahraničních investic a kybernetická regulace: řízená služba jako nová transakční proměnná](#)